

Datum

.2011

Dnr

2583/13/2011

Ikraftträdelse- och giltighetstid

1.2.2012-tillsvidare

Upphäver

Jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av bakteriell njursjukdom hos fisk (1/VLA/2011)

Bemyndigande

8 § 4 mom., 12 § 2 och 4 mom., 12 d § och 16 § i lagen om djursjukdomar (55/1980, ändr. 303/2006)

Motsvarande EG-rättsakter

Rådets direktiv 2006/88/EG (32006L0088); EUT nr L 328, 24.11.2006, s. 14
Kommissionens beslut 2010/221/EU (32010D0221);
EUT nr L 98, 20.4.2010, s.7.

Jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av bakteriell njursjukdom hos fisk

I enlighet med jord- och skogsbruksministeriets beslut föreskrivs med stöd av lagen om djursjukdomar (55/1980):

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte och tillämpningsområde

I denna förordning föreskrivs om övervakningen av förekomsten, om tillsyn, om förhindrandet av spridningen och bekämpningen av bakteriell njursjukdom hos fisk, nedan *BKD*, på området där BKD bekämpas, nedan *kontrollområde*, samt om ett frivilligt program för hälsokontroll av djur som avses i 12 d § i lagen om djursjukdomar, för att förebygga och bekämpa BKD, nedan *frivilligt BKD-program*.

2 §

Förhållande till andra författningar

I 9 § i lagen om djursjukdomar föreskrivs om skyldigheten för ett djurs ägare eller innehavare att underrätta kommunalveterinären vid misstanke om att fiskar har insjuknat eller dött i BKD.

Bestämmelser om veterinärens skyldighet att anmäla misstänkta eller konstaterade fall av BKD finns i 4 § i jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelnings beslut om djursjukdomar som skall bekämpas och om anmälan om djursjukdomar (1346/1995).

Bestämmelser om anslutning till och utträde ur ett frivilligt program för hälsokontroll samt uteslutning ur programmet finns i 12 e § i lagen om djursjukdomar.

Bestämmelser om krav som rör BKD vid förflyttning av fisk eller könsceller till kontrollområdet finns i kommissionens förordning (EG) nr 1251/2008 om tillämpning av rådets direktiv 2006/88/EG när det gäller villkor och intygskrav för utsläppande på marknaden och import till gemenskapen av djur och produkter från vattenbruk och om fastställande av en förteckning över smittbärande arter.

3 §

Definitioner

I denna förordning avses med

- 1) *mottaglig art för BKD* fiskarter som hör till familjen Salmonidae,
- 2) *anläggning* en i lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010) avsedd djurhållningsplats där man håller fisk, dock inte en plats där frilevande fisk hålls tillfälligt utan utfodring i väntan på slakt,
- 3) *smittad anläggning* en anläggning hos vars fiskar BKD har konstaterats,
- 4) *könsceller* rom eller mjölke som är avsedda för odling eller utplantering,
- 5) *frilevande fisk* fisk som lever fritt, inklusive fisk som utplanterats i havet eller vattendrag,
- 6) *kontrollområde* de delar av Kymmene älvs, Juustilajoki, Hounijoki, Tervajoki, Vilajoki, Urpalajoki, Vaalimaanjoki, Virojoki, Vehkajoki, Summajoki, Vuoksi, Jänisjoki, Kiteenjoki-Tohmajoki, Hiitolanjoki, Tana älvs, Näätämojoki, Uutuanjoki, Paatsjoki och Tuulomajoki vattendrag som ligger inom Finlands gränser,
- 7) *kustområde* ett område med havsvatten eller brackvatten,
- 8) *vandringsområde* de delar av älvar och älvmynningar dit vandringsfisk från havsområdet har möjlighet att vandra genom att passera högst en fisktrappa, samt anläggningar, vars vattenintag kommer från detta område,
- 9) *insjöområde* delar av Finlands inlandsvattendrag, av älvar och älvmynningar dock bara de delar dit vandringsfisk från havsområdet inte kan vandra eller dit de kan vandra bara genom att passera minst två fisktrappor, samt anläggningar, vars vattenintag kommer från detta område eller som använder grundvatten, samt
- 10) *epidemiologisk enhet* en grupp eller grupper av odlad fisk vars medlemmar löper ungefär lika stor risk att exponeras för BKD, antingen till följd av vattenförsörjning och utsläpp eller till följd av verksamhetsutövares hantering.

4 §

Sändning av prover till laboratorium och analys i laboratorium

Prover som tagits med avseende på BKD sänds för undersökning till Livsmedelssäkerhetsverket, nedan *Evira*. Prover som sänds för undersökning ska åtföljas av Eviras foljebrev som ifyllts på behörigt sätt. Evira besluter om vilka undersökningsmetoder som ska användas för proven med iakttagande av internationella standarder.

2 kap.

Tillsyn av BKD inom kontrollområdet

5 §

Tillsyn i anläggningar med stamfisk och anläggningar som producerar yngel

För att övervaka förekomsten av BKD ska kommunalveterinären inspektera en anläggning som är belägen inom kontrollområdet och som har stamfiskar av mottagliga arter eller som producerar yngel av mottagliga arter för utplantering eller för vidareuppfödning i en annan anläggning minst en gång om året. I samband med inspektionen ska kommunalveterinären ta prov för att undersökas avseende BKD. Kommunalt veterinär och den person som är ansvarig för anläggningen kan dock komma överens om att man på anläggningen själv tar proven och skickar dem för undersökning vid en annan tidpunkt, om Evira anser att detta förfarande är ändamålsenligt för sjukdomsövervakningen.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på dammar med naturligt foder.

3 kap.

Epidemiologisk övervakning och förebyggande av BKD hos frilevande fisk

6 §

Epidemiologisk övervakning av frilevande stamfisk

Den som kramar frilevande stamfiskar av mottagliga arter för BKD, både honor och hanar, ska ta prov av fiskarna för att undersökas avseende BKD i samband med kramningen om könscellerna är avsedda för odling eller utplantering.

Avvikande från bestämmelserna i 1 mom. tas prov av högst 60 fiskar per fångstplats av stamfiskar av arten sik, siklöja och harr.

7 §

Krav som rör BKD vid utplantering av fisk eller könsceller som är mottagliga för BKD

Fisk eller könsceller som är mottagliga för BKD får utplanteras inom kontrollområdet och inom övriga delar av insjöområdet endast om de kommer från en anläggning som är belägen inom kontrollområdet eller tillhör det frivilliga BKD-programmet och har uppnått BKD-fri ställning om anläggningen är belägen utanför kontrollområdet.

4 kap.

Frivilligt BKD-program

8 §

Förutsättningar för en anläggning att ansluta sig till programmet

Anläggningar som är belägna inom kontrollområdet eller de delar av insjöområdet eller vandringsområdet som ligger utanför kontrollområdet, och som producerar mottagliga yngel eller könsceller för utplantering eller från vilka förflyttas mottaglig fisk eller könsceller för vidare uppfödning i andra anläggningar kan ansluta sig till det frivilliga BKD-programmet.

9 §

Villkor som ställs inom det frivilliga BKD-programmet

En anläggning som tillhör det frivilliga BKD-programmet ska omedelbart göra en anmälan till kommunalveterinären om fisken på anläggningen har symtom som tyder på BKD eller det finns andra grunder att misstänka att BKD förekommer i anläggningen.

Till en anläggning som är med i det frivilliga BKD-programmet får skaffas fisk eller könsceller som är mottagliga för BKD endast enligt följande:

- 1) fisk och könsceller från en annan anläggning som är med i det frivilliga BKD-programmet och som konstaterats vara BKD-fri i enlighet med 11 § nedan, samt
- 2) könsceller från frilevande stamfisk i enlighet med 6 §.

Om fisk eller könsceller som är mottagliga för BKD skaffas från en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller från ett land som inte är medlem i Europeiska unionen ska fisken härstamma från en anläggning och könscellerna härstamma från en anläggning eller från frilevande stamfisk vars frihet från BKD har fastställts på ett sätt som motsvarar kraven i 2 mom.

10 §

Tillsyn i anläggningar som är med i det frivilliga BKD-programmet

Bestämmelserna i 5 § 1 mom. som gäller tillsyn av BKD i anläggningar med stamfisk eller anläggningar som producerar yngel inom kontrollområdet tillämpas också på tillsyn av anläggningar som är med i det frivilliga BKD-programmet. I samband med inspektionen ska kommunalveterinären dessutom klarlägga om man i anläggningen som är med i det frivilliga BKD-programmet har iakttagit kraven som ställs i 9 §.

Dammar med naturligt foder ska inspekteras minst en gång om året. I samband med inspektionen ska kommunalveterinären klarlägga om man i anläggningen har iakttagit kraven som ställs i 9 §. Inspektionen av alla dammar som tillhör samma verksamhetsutövare kan kombineras till en gemensam inspektion.

11 §

BKD-fri ställning för anläggningar som är med i programmet

En anläggning som är med i det frivilliga BKD-programmet kan beviljas BKD-fri ställning om tillsynen av anläggningen har utförts enligt 5 eller 10 § i minst två års tid, anläggningen har iakttagit bestämmelserna i 9 § och BKD inte förekommer i anläggningen.

Förutom vad som i denna förordning bestäms om upphävande av en anläggnings BKD-fria ställning i samband med ett sjukdomsutbrott ska anläggningens BKD-fria ställning upphävas om anläggningen utträder eller utesluts ur det frivilliga BKD-programmet. En anläggnings BKD-fria ställning kan också upphävas temporärt om inspektioner och undersökningar inte har utförts i enlighet med 5 eller 10 § eller om anläggningen inte har iakttagit bestämmelserna i 9 §.

Regionförvaltningsverket besluter om beviljande, upphävande och återställande av BKD-fri ställning för en anläggning på förslag av kommunalveterinären. Regionförvaltningsverket ska utan dröjsmål meddela Evira om sitt beslut. Evira antecknar uppgifter om anläggningens BKD-fria ställning i förteckningen som avses i 14 b § 4 mom. i lagen om djursjukdomar.

5 kap.

Åtgärder vid misstanke om BKD inom kontrollområdet

12 §

Inspektion och provtagning i en anläggning där man misstänker BKD

När kommunalveterinären har fått en anmälan om misstanke av BKD i en anläggning som ligger inom kontrollområdet eller om han eller hon av annan orsak misstänker att fiskarna på en sådan anläggning kan ha BKD, ska han eller hon inspektera anläggningen. I samband med inspektionen ska kommunalveterinären ta prover från fisken på anläggningen för att fastställa eller utesluta misstanken.

Om BKD misstänks förekomma i en anläggning som ligger inom kontrollområdet på basen av inspektionen, förändringar som konstaterats hos fiskarna eller laboratorieanalyser, ska kommunalveterinären göra en epidemiologisk utredning i enlighet med 21 § nedan.

13 §

Spärrbestämmelser

Om BKD misstänks förekomma i en anläggning som ligger inom kontrollområdet på basen av inspektionen, den epidemiologiska utredningen, förändringar som konstaterats hos fiskarna eller laboratorieanalyser, ska kommunalveterinären genom ett beslut:

- 1) förbjuda överlåtelse av fisk eller könsceller av mottagliga arter för BKD till övriga delar av kontrollområdet, med undantag av överlåtelse för direkt slakt på ett sätt som godkänts av kommunalveterinären och som inte medför fara för smittspridning,
- 2) förbjuda överlåtelse av fisk eller könsceller av mottagliga arter för BKD till en anläggning som är med i det frivilliga BKD-programmet,
- 3) förbjuda överlåtelse av fisk eller könsceller av mottagliga arter för BKD för utplantering i insjöområdet,
- 4) förbjuda anskaffning av fisk eller könsceller av mottagliga arter för BKD till anläggningen,

- 5) föreskriva att då fiskar eller könsceller överläts till områden utanför kontrollområdet ska den som ansvarar för anläggningen meddela mottagaren om att BKD förekommer i anläggningen och se till att transportvattnet som används vid förflyttningen av fiskarna inte ger upphov till fara för spridning av BKD.

14 §

Återkallande av spärrbestämmelser

Kommunalveterinären ska återkalla sitt beslut som avses i 13 § om misstanken visar sig vara ogrundad på basis av de fortsatta undersökningarna.

6 kap.

Åtgärder då BKD har konstaterats inom kontrollområdet

15 §

Spärrbestämmelser

Om BKD har konstaterats förekomma i en anläggning inom kontrollområdet ska kommunalveterinären inspektera anläggningen och göra ett beslut som avses i 13 §, om detta ännu inte har gjorts med anledning av misstanke.

16 §

Utrotning av smitta och återkallande av spärrbestämmelser

En förutsättning för att beslutet som avses i 13 § ska återkallas är att smittan har utrotats från anläggningen.

Regionförvaltningsverket godkänner anläggningens tömnings- och desinficeringsplan. Kommunalveterinären övervakar genomförandet av planen. I planen ska ingå en tömning av anläggningen på fisk. Anläggningen kan tömmas endast delvis, om det på goda grunder kan visas att BKD bara förekommer i en del av anläggningen. Anläggningen kan tömmas på en gång eller stegvis. Efter tömningen ska anläggningen eller den del av anläggningen som har tömts desinficeras och hållas torr i minst sex veckor eller, om anläggningen inte kan torrläggas, hållas tom från fisk under en tid som bestäms av regionförvaltningsverket.

När åtgärderna som avses i 2 mom. har utförts ska kommunalveterinären återkalla sitt förbud enligt 13 § 4 punkten.

Uppföljningsundersökningar av anläggningens fiskar ska utföras i tillräcklig mängd för att säkerställa att smittan har utrotats. När det på basen av undersökningarna har visats att smittan har utrotats ska kommunalveterinären återkalla de övriga förbuden och föreskrifterna enligt 13 §.

17 §

Undantag

Om anläggningens vattenutlopp går ut i ett område utanför kontrollområdet kan kommunalveterinären på ansökan av verksamhetsutövaren återkalla sitt förbud enligt 13 § 4 punkten och sina föreskrifter enligt 13 § 5 punkten trots att åtgärderna enligt 16 § 2 mom. inte har utförts i anläggningen. I sådana fall antecknar Evira uppgiften om anläggningens BKD-ställning i förteckningen som avses i 14 b § 4 mom. i lagen om djursjukdomar.

7 kap.

BKD i en anläggning som är med i det frivilliga BKD-programmet

18 §

Åtgärder då BKD misstänks förekomma på en anläggning som är med i det frivilliga BKD-programmet

När kommunalveterinären har fått en anmälan om att BKD misstänks förekomma i en anläggning som är med i det frivilliga BKD-programmet eller om han eller hon av annan orsak misstänker att fiskarna på en sådan anläggning kan ha BKD, ska han eller hon inspektera anläggningen. I samband med inspektionen ska kommunalveterinären ta prover för att undersökas avseende BKD i syfte att fastställa eller utesluta misstanken.

19 §

Åtgärder då BKD har konstaterats på en anläggning som är med i det frivilliga BKD-programmet

En förutsättning för att anläggningen ska kunna fortsätta i programmet är att smittan har utrotats från anläggningen. Bestämmelserna i 16 § 2 mom. tillämpas på tillsynen av tömningen och desinficeringen av anläggningen.

Uppföljningsundersökningar av anläggningens fiskar ska utföras i tillräcklig mängd för att säkerställa att smittan har utrotats.

20 §

Återkallandet av BKD-fri ställning

När BKD har konstaterats förekomma i en anläggning ska eventuell BKD-fri ställning som har beviljats anläggningen återkallas. Anläggningens BKD-fria ställning återställs om BKD har utrotats från anläggningen i enlighet med 16 eller 19 § och BKD inte har konstaterats i anläggning under de två år som följer utrotningsåtgärderna. Dock kan anläggningens BKD-fria ställning återställas omedelbart efter att det med uppföljningsundersökningar i tillräcklig mängd har säkerställts att smittan har utrotats, om anläggningens sanering har utförts genom att tömma den helt på fiskar och sedan hålla den torrlagd i minst sex veckors tid.

Förutom bestämmelserna i 1 mom. kan regionförvaltningsverket återkalla en anläggnings BKD-fria ställning temporärt om BKD misstänks förekomma i anläggningen på basen av

symtom eller förändringar hos fiskarna, laboratorieundersökningar, kontakt med en smittad anläggning eller annan grundad orsak. Anläggningens BKD-fria ställning återställs om misstanken visar sig vara ogrundad.

8 kap.

Epidemiologisk utredning och åtgärder i kontakthanläggningar

21 §

Epidemiologisk utredning och förteckning över kontakthanläggningar

När BKD konstateras i en anläggning utanför kontrollområdet i en anläggning som inte är med i det frivilliga BKD-programmet ska kommunalveterinären göra en utredning över fisk och könsceller av mottagliga arter för BKD som har mottagits i anläggningen inom de senaste sex månaderna.

När BKD på goda grunder misstänks eller har konstaterats i en anläggning som ligger inom kontrollområdet eller är med i det frivilliga BKD-programmet ska kommunalveterinären inspektera anläggningen och göra en epidemiologisk utredning. I utredningen ska ingå:

- 1) uppgifter om de fiskar och könsceller av mottagliga arter för BKD som har flyttats till och från anläggningen samt vattenförsörjning, utsläpp, annan verksamhet och sådana kontakter med utomstående aktörer och anläggningar som kan vara av betydelse för smittspridning,
- 2) uppgifter om hur allmänt symtom och dödlighet förekommer i olika delar av anläggningen och i olika fiskarter, hur länge sjukdomen eventuellt kan ha förekommit i anläggningen innan den har upptäckts och omständigheter som kan ha bidragit till sjukdomsutbrottet, samt
- 3) en förteckning över fisken per bassäng, art och ålderskategori, mängd i antal individer och vikt, ursprung och uppgift om när och varifrån fisken har införts i anläggningen.

Utredningarna som avses i 1 och 2 mom. ska tillställas regionförvaltningsverket, som gör upp en förteckning över kontakthanläggningarna till den smittade anläggningen. Med kontakthanläggningar avses anläggningar som ligger inom kontrollområdet eller är med i det frivilliga BKD-programmet och:

- 1) från vilka den smittade anläggningen har mottagit fiskar eller könsceller av mottagliga arter under det föregående året eller från vilka de fiskar hos vilka BKD har konstaterats härstammar,
- 2) till vilka fiskar eller könsceller av mottagliga arter har överlåtits från den smittade anläggningen under den tid den smittade anläggningen sannolikt har haft BKD,
- 3) vars vattenutlopp finns på högst 3 kilometers avstånd uppströms från den smittade anläggningens vattenintag och det finns vattenförbindelse mellan intaget och utloppet, eller
- 4) vars vattenintag finns på högst 3 kilometers avstånd nerströms från den smittade anläggningens vattenutlopp och det finns vattenförbindelse mellan intaget och utloppet, eller
- 5) från vilka smittan misstänks härstamma av annan grundad orsak.

22 §

Inspektioner och provtagning i kontakthanläggningar

Kommunalveterinären ska inspektera kontakthanläggningar som avses i 21 § 3 mom. och ligger inom kontrollområdet eller är med i det frivilliga BKD-programmet. I samband med inspektionen ska kommunalveterinären ta prover från anläggningens fiskar för att undersökas avseende BKD.

23 §

Spärrbestämmelser

Bestämmelserna i 5 kap. tillämpas på en kontakthanläggning som ligger inom kontrollområdet och bestämmelserna i 20 § 2 mom. tillämpas på en kontakthanläggning som är med i det frivilliga BKD-programmet om kontakten har varit av sådan art att det finns goda grunder att misstänka att anläggningen är smittad med BKD.

Bestämmelserna i 6 kap. tillämpas på en kontakthanläggning som ligger inom kontrollområdet och bestämmelserna i 20 § 1 mom. tillämpas på en kontakthanläggning som är med i det frivilliga BKD-programmet om:

- 1) BKD påvisas i prov som har tagits från anläggningen eller proven uppvisar tydliga tecken på BKD,
- 2) kommunalveterinären har tagit prov av fiskar som har levererats från kontakthanläggningen till en annan anläggning eller till ett vattendrag inom en vecka efter leveransen och klinisk BKD har konstaterats hos dessa fiskar, eller
- 3) kontakthanläggningen och den smittade anläggningen fungerar som en epidemiologisk enhet.

9 kap.

BKD i frilevande fiskar

24 §

Åtgärder då BKD misstänks hos frilevande fiskar

När BKD misstänks hos frilevande fiskar ska regionförvaltningsverket se till att det tas de prov som behövs av frilevande fiskar för att utreda sjukdomssituationen.

25 §

Åtgärder då BKD har fastställts hos frilevande fiskar

Om BKD fastställs hos frilevande stamfiskar ur vilka man har kramat könsceller som ska kläckas på en anläggning som ligger inom kontrollområdet eller som är med i det frivilliga BKD-programmet ska könscellerna och de yngel som kläckts från dem förstöras på det sätt som Evira bestämmer.

Regionförvaltningsverket ska se till att det tas de prov som behövs av frilevande fiskar för att utreda sjukdomssituationen.

10 kap.

Särskilda bestämmelser

26 §

Kostnader

Bestämmelser om ersättningar för inspektioner och provtagning finns i 15 § i lagen om djursjukdomar.

Djurägaren står för kostnaderna för den desinficering och rengöring som behövs för att utrota smittan.

Det är möjligt att av statens medel i enlighet med 17 och 19 § i lagen om djursjukdomar få ersättning för djur som har avlivats på ansökan av ägaren inom kontrollområdet. Bestämmelser om hur man ansöker om ersättning finns i 21 § i lagen om djursjukdomar.

27 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 2012.

Genom denna förordning upphävs jord- och skogsbruksministeriets förordning av den 20 januari 2011 om bekämpning av bakteriell njursjukdom hos fisk (1/VLA/2011).

28 §

Övergångsbestämmelser

En anläggning som har anslutits till det frivilliga BKD-programmet senast den 1 september 2012 kan avvika från vad som bestäms i 11 § beviljas BKD-fri ställning, om

- 1) anläggningen regelbundet har inspekterats enligt jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av bakteriell njursjukdom hos fisk 3/VLA/2003 och den förordning som upphävs i minst två års tid,
- 2) anläggningen inte hade meddelats spärrbestämmelser på grund av BKD då denna förordning trädde i kraft och BKD inte har konstaterats i anläggningen efter att förordningen trädde i kraft, eller anläggningen antingen har sanerats före förordningen trädde i kraft genom att tömma hela anläggningen från fiskar och hålla den torrlagd i minst fyra veckors tid, eller har sanerats efter att förordningen trädde i kraft genom att tömma hela anläggningen från fiskar och hålla den torrlagd i minst sex veckors tid, och uppföljningsundersökningar har utförts efter saneringen i tillräcklig mängd för att säkerställa att smittan har utrotats, och
- 3) fisk och könsceller av mottagliga arter som har anskaffats till anläggningen efter att denna förordning trädde i kraft kommer från frilevande stamfisk som har inspekterats enligt denna förordning eller förordningen 3/VLA/2003 eller den förordning som upphävs utan att BKD har påvisats, eller från en annan anläggning som uppfyller kraven i detta mom.

En damm med naturligt foder som har anslutits till det frivilliga BKD-programmet senast den 1 september 2012 kan avvika från vad som bestäms i 11 § beviljas BKD-fri ställning, om all fisk och alla könsceller av mottagliga arter som har anskaffats till dammen kommer från

- 1) en anläggning som avses i 1 mom., eller
- 2) frilevande stamfisk som har inspekterats enligt denna förordning eller förordningen 3/VLA/2003 eller den förordning som upphävs utan att BKD har påvisats.

Om en anläggning som ligger utanför kontrollområdet har en saneringsplan som har godkänts av regionförvaltningsverket enligt 11 § i den förordning som upphävs, och saneringen ännu inte är slutförd när denna förordning träder i kraft, kan saneringen slutföras i enlighet med bestämmelserna i den förordning som upphävs.

Regionförvaltningsverket kan bevilja tillstånd för sanerade anläggningar att leverera fisk för utplantering i insjöområdet utanför kontrollområdet fram till den 1 februari 2014 förutsatt att anläggningen ansluter sig till det frivilliga BKD-programmet och iakttar bestämmelserna i 9 och 10 §.

Helsingfors den 2011

Jord- och skogsbruksminister

Sirkka-Liisa Anttila

Konsultativ tjänsteman

Kajsa Hakulin